

Citotoets Oefenboek (3)

Gemengde opgaven | Groep 8

Junior Einstein

© 2015 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-90-823579-2-9

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Taal | Lezen 6

Taal | Woordenschat 17

Taal | Taalverzorging 19

Rekenen | Getallen 28

Rekenen | Verhoudingen 33

Rekenen | Meten en Meetkunde 37

Rekenen | Verbanden 41

Antwoorden 47

Inleiding

In dit Citotoets Oefenboek (deel 3 van een serie) van Junior Einstein kan op een goede en verantwoorde manier geoefend worden voor de centrale eindtoets van het Cito.

Voor alle leerlingen van groep 8 in het reguliere basisonderwijs is het verplicht om een eindtoets te maken. De centrale eindtoets toetst wat een leerling aan het eind van de basisschoolperiode heeft geleerd. Tevens geeft de centrale eindtoets een score weer en voorspelt hoe een leerling het naar verwachting zal doen in het voortgezet onderwijs (VO), in aanvulling op het schooladvies. Hoewel de score van de centrale eindtoets niet meer bepalend is voor het schooladvies, voelt het wel prettig om een score te halen die recht doet aan wat de leerling daadwerkelijk in huis heeft.

Alle onderwerpen die in de centrale eindtoets zitten, komen in dit oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is afgestemd op die van het Cito. De centrale eindtoets bestaat uit de verplichte onderdelen taal en rekenen. Beide onderdelen bestaan uit verschillende domeinen met subdomeinen.

Onderdeel	Domein	Subdomein
Taal	Lezen	Begrijpend lezen Interpreteren Samenvatten Opzoeken
	Woordenschat	
	Schrijven	
	Taalverzorging	Spelling: • <i>werkwoorden</i> • <i>niet werkwoorden</i> Grammatica Interpunctie
Rekenen	Getallen	
	Verhoudingen	
	Meten en meetkunde	
	Verbanden	

Onderdeel Taal

Lezen

Tijdens het leesproces wordt er betekenis gegeven aan een geschreven tekst. De lezer kan dit leesproces inzetten in verschillende situaties, bijvoorbeeld om instructies op te volgen, om zichzelf te vermaken, om nieuwe informatie te verkrijgen, om studieteksten te onthouden of om informatie op te zoeken.

Begrijpend lezen

Begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. De lezer kan zich een goede voorstelling maken van een tekst. Daarbij kan de lezer relaties leggen tussen tekstdelen, maar ook relaties leggen tussen een tekst en de eigen kennis.

De centrale eindtoets biedt verschillende soorten teksten aan. Deze kunnen *informatief* (de schrijver geeft feitelijke informatie), *betogend* (de schrijver geeft naast feitelijke informatie, ook zijn eigen mening en opvatting), *instructief* (de schrijver legt uit hoe je een bepaalde handeling moet verrichten) of *fictief* (de schrijver wil de lezer plezier laten beleven met een verzonnen verhaal) zijn.

De opgaven richten zich op verbanden tussen zinnen, relaties tussen tekstgedeelten en specifieke inhoud in een tekst, zoals de hoofdgedachte, het thema en het doel.

Interpreteren

Bij het interpreteren kan de lezer informatie uit een tekst in verband brengen met wat hij al weet. Denk hierbij aan het invullen van weggelaten woorden in een gatentekst.

Samenvatten

Bij het samenvatten gaat het om het begrijpen van de informatie in een tekst en het toepassen van die informatie. Wat zijn de hoofd- en bijzaken? De informatie van een tekst moet opgeslagen worden, om deze op een ander moment weer toe te passen. Bijvoorbeeld bij het maken van een proefwerk of een werkstuk. In de centrale eindtoets kan de tekst omgezet worden in een verkorte tekst of in een schema of tabel.

De opgaven richten zich op de bruikbaarheid van een tekst, het plaatsen van een passende titel, het in- of aanvullen van een schema of het selecteren van het meest geschikte schema dat past bij een tekst.

Opzoeken

Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen. Denk hierbij aan het opsporen van informatie uit een krant, tv-gids, reisgids, telefoongids, woordenboek of informatie op een website. De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend.

De opgaven richten zich op het kiezen van een geschikte informatiebron, het kiezen van de juiste ingang tot een informatiebron, het selecteren van trefwoorden en zoekvragen en het hanteren van specifieke informatiebronnen. Hoe zoek je in een woordenboek? Hoe zoek je op een website?

Woordenschat

Bij de woordenschat gaat het om het kennen van de betekenis van woorden en woordgroepen. De opgaven richten zich op de betekenis van woorden in zinnen of de betekenis van woorden op zichzelf. Ook kan gevraagd worden naar een synoniem van een gegeven woord.

Schrijven

Dit onderdeel in de centrale eindtoets richt zich op teksten, waarin fouten zijn gemaakt door de schrijver. Die 'fouten' zijn blijven staan. In de opgaven draait het juist om die gemaakte fouten. Het gaat hier om fouten die betrekking hebben op de inhoud of passendheid van een tekst. De schrijver geeft vage, overbodige of onvoldoende informatie, de schrijver spreekt zichzelf tegen en houdt zich niet aan de feiten, de schrijver heeft de relaties tussen en binnen de zinnen niet juist beschreven of de schrijver stemt zijn tekst niet af op de lezer, door gebruik te maken van woorden of zinnen die te gecompliceerd zijn voor de lezer.

Taalverzorging

Bij spelling gaat het om de schrijfwijze van woorden. Deze richt zich op de werkwoorden en de niet-werkwoorden. In de opgave moet een leerling bijvoorbeeld het fout gespelde woord kunnen herkennen of juist de goed gespelde woorden.

In de centrale eindtoets richt de grammatica zich op de analyse van zinnen in zinsdelen en het benoemen van woordsoorten. Denk hierbij aan het onderscheiden van de hoofd- of bijzin, het herkennen van de persoonsvorm, het lijdend voorwerp, het werkwoordelijk gezegde, het voltooid deelwoord, telwoorden, lidwoorden enz.

De interpunctie richt zich op het juist kunnen toepassen van de leestekens die binnen en tussen zinnen worden gebruikt. Ook komt het gebruik van hoofdletters aan bod. Wanneer plaats je een uitroepteken, een komma of vraagteken? Hoe worden de aanhalingstekens bij de directe rede geplaatst?

Onderdeel Rekenen

Tijdens de centrale eindtoets mogen leerlingen bij alle opgaven gebruik maken van kladpapier. Dit is in veel gevallen aan te bevelen. Het rekenen met de rekenmachine wordt niet getoetst.

Getallen

Dit domein richt zich op getallen, getalrelaties en het uitvoeren van de elementaire bewerkingen zoals optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen en combinaties hiervan met hele getallen, kommagetallen en breuken. Dit komt voor in opgaven met en zonder context.

Verhoudingen

Bij verhoudingen gaat het om het inzichtelijk werken met verhoudingen, breuken, procenten en kommagetallen in opgaven met en zonder context. Ook komen de onderlinge relaties aan bod.

De opgaven richten zich op het oplossen van verhoudingsproblemen, het rekenen met schaalnotaties, verhoudingen met elkaar vergelijken (wie heeft er gelijk?), het berekenen van kortingen, winst of verlies en het omzetten van verhoudingen en procenten, procenten en kommagetallen en breuken en procenten.

Meten en meetkunde

Het onderdeel meten en meetkunde richt zich vooral op het begrip van verschillende grootheden (lengte, oppervlakte, omtrek, gewicht, inhoud, tijd, snelheid en geld). Het aflezen van meetresultaten, het omzetten van maateenheden en de opbouw van de decimale structuur van het metriek stelsel komen aan bod.

De opgaven richten zich op het hanteren en aflezen van meetinstrumenten, het inschatten van grootte, het berekenen van de omtrek, oppervlakte en inhoud, rekenen met gewichtsmaten, het aflezen van tijden, het rekenen met de kalender, de samenhang tussen tijd en snelheid, het rekenen met geld, meetkundige figuren herkennen, rekenen met ruimtelijke objecten, het interpreteren van plattegronden en bouwtekeningen en symmetrie herkennen.

Verbanden

Bij verbanden gaat het voornamelijk om het omgaan met tabellen, diagrammen, grafieken, legenda's en assenstelsels. De opgaven richten zich op het lezen en interpreteren van gegevens en het met elkaar in verband brengen van de gegevens uit verschillende informatiebronnen.

Méér oefenen

Dit boek is een deel van een serie oefenboeken. Alle boeken samen, vormen een gedegen voorbereiding op de centrale eindtoets. Wil je méér oefenen dan wat de oefenboeken je bieden, dan heeft Junior Einstein ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

Een pak van z'n hart

1 Sinds oktober zit er een nieuw meisje in groep 8.
2 Ze heet Amber, heeft lang donkerrood krullend haar,
3 knalblauwe ogen en ze praat heel zangerig en met
4 een zachte g. Sinds ze in de klas zit, doen de meeste
5 jongens opeens veel stoerder dan eerst. Als ze langs-
6 loopt, maken ze grappen en proberen haar aandacht
7 te trekken. Het lijkt of Amber nooit iets in de gaten
8 heeft. Veel vriendinnen heeft ze nog niet op school.
9 Ze gaat regelmatig om met Merel en Hannah, dat is
10 het wel.

11 Met Tim is er iets gek aan de hand. Normaal heeft
12 hij altijd het hoogste woord en staat hij met zijn
13 neus vooraan als er iets te beleven valt. Maar de
14 stoerdoenerij rondom Amber laat hij aan zich voor-
15 bij gaan. Als hij iets tegen Amber wil zeggen, begint
16 hij te stotteren en krijgt hij een rood hoofd. Hij weet
17 zelf ook niet zo goed hoe het komt. Het lijkt wel of
18 hij verlegen is. Dat heeft hij nog nooit gehad.
19 Gelukkig heeft niemand het in de gaten.

20 Op een woensdagochtend roept de meester alle
21 kinderen bij elkaar.
22 "Over een maand is het Sinterklaas en dat vieren
23 we met surprises. We gaan nu lootjes trekken.
24 Neem allemaal een papiertje, schrijf daarop je
25 naam, je hobby's en interesses."
26 Als iedereen zijn papiertje heeft ingevuld en
27 ingeleverd, doet de meester ze allemaal in een
28 doos. Ze mogen één voor één een lootje trekken.
29 Géén Amber... géén Amber... géén Amber, herhaalt
30 Tim in zijn hoofd als hij aan de beurt is. Voorzichtig

31 vouwt hij zijn briefje open en spiekt naar de naam.
32 Met grote ronde letters staat er "**Amber**".
33 Tim vouwt zijn briefje dicht en verschiet van kleur.

34 Op weg naar huis komt Koen naast hem lopen.
35 "Hé Tim, wie heb jij getrokken?"
36 "Dat gaat je niets aan", zegt Tim en versnelt zijn
37 pas.
38 "Tjonge, wat heb jij?", moppert Koen. "Vorig jaar
39 was je niet zo geheimzinnig."
40 "Ja, maar nu wel, laat me met rust."
41 En Tim haast zich naar huis.
42 Als hij thuiskomt, zit zijn moeder achter haar
43 laptop te werken.
44 "Hé Tim, hoe was het op school?"
45 "Goed", mompelt Tim.
46 "Zal ik zo wentelteefjes maken, daar ben je toch zo
47 gek op?", vraagt zijn moeder.
48 "Goed", mompelt Tim.
49 "Nou zeg, dat kan ook wel wat enthousiaster! Is er
50 iets gebeurd of zo?"
51 "Nee hoor, niets bijzonders." Tim gaat vlug de
52 kamer uit.

53 Tijdens het eten vraagt zijn moeder opeens:
54 "Tim, doen jullie eigenlijk nog wat aan Sinterklaas
55 op school?"
56 "Ja, we hebben vandaag lootjes getrokken. Ik heb
57 Amber", antwoordt Tim.
58 "Amber? O ja, dat is dat nieuwe, mooie meisje uit
59 Limburg. Leuk!"
60 Tim voelt het bloed naar zijn wangen stijgen.

61 “Helemaal niet leuk! Ik ken haar niet en weet niet
 62 wat ze leuk vindt. Straks maak ik iets heel stoms
 63 en dan denkt ze dat ik een sukkel ben.”
 64 Zijn moeder kijkt Tim doordringend aan en begint
 65 dan te lachen.
 66 “Ach jongen toch, je lijkt wel verliefd! Nou, je hebt
 67 in ieder geval een goede smaak. Maak je niet druk
 68 om die surprise. Je verzint vast nog wel wat leuks.
 69 Echt!”

70 Maar drie weken later heeft Tim nog steeds niet
 71 verzonnen. Hij dacht eerst aan een paard, maar dat
 72 vond hij toch een beetje kinderachtig. En een vieze
 73 surprise met stroop en watten durft hij ook niet.
 74 Iedere keer als hij Amber ziet op school, wordt zijn
 75 onzekerheid groter. Hij is blij als hij haar tegenkomt,
 76 maar als ze hem gewoon gedag zegt, staat hij met
 77 een mond vol tanden. Mijn moeder heeft gelijk,
 78 denkt Tim. Ik ben gewoon verliefd. Zo voelt dat dus.

79 Nog drie dagen! Nu is Tim echt in paniek. Over drie
 80 dagen is het Sinterklaas en hij heeft nog steeds niets.
 81 Als hij aan Amber denkt, kan hij alleen maar aan een
 82 groot hart denken en aan niets anders. Opeens
 83 neemt hij een besluit. Wat kan mij het bommen wat
 84 iedereen van me vindt! Ik maak het gewoon! Hij gaat
 85 aan de slag.

86 Op vijf december is iedereen van groep 8 al vroeg op
 87 school. Alle kinderen leggen hun surprises in het
 88 midden van de klas. Met een plastic zak erom, zodat
 89 niemand kan zien wat er in zit en wie welke surprise
 90 heeft gemaakt.

91 Als ze na de ontvangst van Sinterklaas terugkomen
 92 in de klas, zijn alle zakken weg en ligt er een berg
 93 prachtige cadeaus.
 94 “Amber”, zegt de meester, “omdat jij nieuw bent in
 95 de klas, is het aan jou de eer om de eerste surprise
 96 uit te pakken.”
 97 Hij geeft haar een groot pakket.
 98 “Maar eerst het gedicht lezen natuurlijk.”

99 Amber vouwt het papier open en begint te lezen.

100 *Lieve Amber*

101 Gefluit in de klas. Amber doet of ze niets hoort.

102 *Sinds Piet je voor de eerste keer zag,*
 103 *is hij enorm van slag.*
 104 *Hij kon aan niets anders denken,*
 105 *dan wat hij jou kon schenken.*

106 *Iedere keer als hij je ontmoette*
 107 *en jij hem zo vriendelijk groette,*
 108 *werd hij helemaal dol*
 109 *en sloeg zijn hart op hol.*

110 Een hoop gejoel. Tim kijkt naar de grond.
 111 Amber krijgt een kleur, maar leest dapper door.

112 *Ik schenk haar mijn hart,*
 113 *zei Piet tegen Sint,*
 114 *in plaats van wat zoet,*
 115 *vindt u dat goed?*

116 *Het is een groot cadeau, zei de oude Sint.*
 117 *Maar ze heeft het verdiend, dat lieve kind.*
 118 *Dus geef dat hart dan maar,*
 119 *het is een prachtig gebaar.*

120 Amber kijkt de kring rond. Haar blik blijft even
 121 hangen bij Tim, die net doet of hij zijn veter moet
 122 strikken. Een klein glimlachje speelt rond haar mond
 123 en in één haal scheurt ze het papier van haar
 124 surprise af. Op haar schoot ligt een prachtig groot
 125 rood hart, gemaakt van papier-maché

126 Nu is het een kabaal van jewelste in de klas.
 127 Iedereen schreeuwt door elkaar en probeert te raden
 128 wie dit gemaakt heeft. Alleen Tim en Amber zijn stil.
 129 Ze kijken elkaar aan en wenden snel hun blik weer af.

130 De rest van de ochtend verloopt zoals verwacht.
 131 Er zijn weer veel surprises van watten en stroop en
 132 driedubbel ingepakte cadeautjes in grote dozen.
 133 Iedereen heeft heel veel plezier.

134 Na schooltijd staat Amber bij het hek te wachten.
 135 Als Tim langskomt, fluister ze:
 136 “Dank je wel Zwarte Piet.”
 137 Zo zachtjes dat alleen Tim het kan horen.

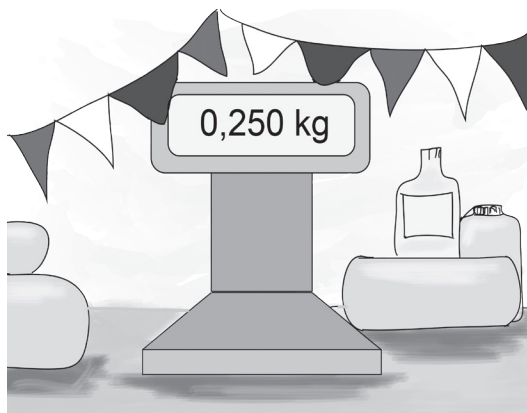
138 Als Tim naar huis loopt, lijkt hij te zweven.
 139 Thuis zit zijn moeder te werken.
 140 “Hé Tim, hoe was het op school?”, vraagt ze.
 141 “O, goed”, zegt Tim achteloos. “Wil je wentelteefjes
 142 maken?”

Ga door op de volgende pagina.

Opgave 1

Rachid kocht kaas bij de kaasboer.

Op de weegschaal zie je hoeveel de kaas woog.

Het hoeveelste deel is dit gewicht van 1 kilo?

- ☐ $\frac{1}{8}$ deel ☐ $\frac{1}{5}$ deel
☐ $\frac{1}{3}$ deel ☐ $\frac{1}{4}$ deel

Opgave 2

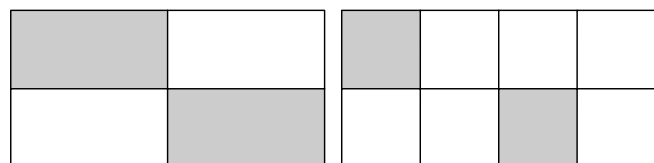
Joep plukt bloemen. Op het bloemenveld staan 4.200 bloemen. Van elke 14 bloemen zijn er 4 niet mooi genoeg in Joep's ogen.

Hoeveel bloemen zijn in Joep's ogen wel mooi?

- ☐ 1.200 bloemen
☐ 4.200 bloemen
☐ 3.000 bloemen
☐ 4.000 bloemen

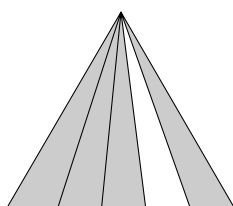
Opgave 3

Bij welke afbeelding hoort het kommagetal 0,25?

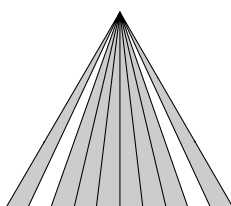

☐ A

☐ B

☐ C

☐ D

Opgave 4

$$170 \times 70 = \underline{\quad ? \quad}$$

- ☐ 11.800
☐ 11.900
☐ 12.000
☐ 14.000

De opgaven 5 en 6 horen bij de onderstaande tabel.

Gemeente	Provincie	Inwoners
Amsterdam	Noord-Holland	798.164
Rotterdam	Zuid-Holland	615.752
Den Haag	Zuid-Holland	504.260
Utrecht	Utrecht	321.583
Eindhoven	Noord-Brabant	218.559
Tilburg	Noord-Brabant	208.429
Groningen	Groningen	195.511
Almere	Flevoland	195.490
Breda	Noord-Brabant	178.366
Nijmegen	Gelderland	166.492

Opgave 5

Welke stad heeft afgerond op tientallen de meeste inwoners?

- ☐ Almere
☐ Groningen
☐ Beide hebben evenveel inwoners

Opgave 6

Welke stad heeft afgerond op honderdtallen de meeste inwoners?

- ☐ Beide hebben evenveel inwoners
☐ Groningen
☐ Almere